

Ybl Miklós

(Székesfehérvár, 1814. 04. 06. – Budapest, 1891. 01. 22.)

Összeállította: Csutiné Schleer Erzsébet

A 19. század magyar építészetének egyik legnagyobb mestere, a historizmus európai jelentőségű képviselője német eredetű székesfehérvári kereskedő családba született, édesapja, id. Ybl Miklós kereskedő volt, édesanyja Eiman Anna. A fiatal Ybl Bécsben végezte el a Polytechnikum két reáliskolai, majd négy felsőbb osztályát. Hazatérve 1831–32-ben Pollack Mihály mellett inaskodott, 1832-ben céglegény lett és 1836-ig ugyanott működött rajzolóként, majd Koch Henrik építész irodájában dolgozott. 1840-ben Pollack megbízásából a pesti Német Színház átalakításához készített tervek, ezután Münchenbe ment, ahol beiratkozott a Királyi Művészeti Akadémiára. 1841-ben Itáliában tett tanulmányutat. Hazatérésekor szembesült a ténnyel, hogy családjának anyagi gondjai adódtak, eladni kényszerültek székesfehérvári házukat.

Ybl Miklós ezután Pesten próbált szerencsét, ahol a Helybeli Polgári Szabadalmas Építő Czéh Mesterei első ízben elutasították építőmesterei folyamodványát (erre 20 évet kellett várnia). Következő alkalommal, 1843. január 16-án Szepesi Ferenc tanácsnok aláírásával „kebelbeli kőműves” mesterré jelölték. Egy 1841. november 30-án kelt újsághirdetés szerint Pollack Mihály fia, Pollack Ágoston és Ybl Miklós megnyitották az Építészeti Intézetet a pesti Dorottya utcában. Első megbízásukat, gróf Batthyány Lajos ikervári kastélyának átépítését, együtt teljesítették.

1845-ben megbízást kapott Károlyi Istvántól, hogy építse át fóti kastélyát, valamint tervezze meg a katolikus templomot, ez első önálló munkája kiérlelt romantikus stílusban készült.

Fóti Károlyi kastély

katolikus templom, Fót

Ybl Miklós tett egy látogatást Itáliában tél idején, s utána ismét munkához fogott, a fehérvárcsurgói kastélyon végzett tervezői munkát. Az 1844-ben barokk stílusban emelt, majd később Heinrich Koch bécsi építész és a művezetéssel kapcsolatos tervezésbe bekapcsolódó Ybl Miklós tervei alapján a rezidencia felújítása neoklasszicista stílusban valósult meg.

Fehérvárcsurgói Károlyi kastély

Öntöttvas terasz

Könyvtár

Egyhamar Károlyi uradalmi építészete lett, Fóton lakott, és a gróf birtokain több épületet tervezett és állított helyre. 1857-59-ben készült a család füzérradványi kastélyának nagyszabású átalakítása, és 1863-ben Pesten a Károlyi-palota (mai Pollack Mihály tér 3.) megépítése. Még 1851-ben Fóton feleségül vette a grazi születésű Lafite Ida nevelőnőt, majd visszaköltözött Pestre. Egy fiúk született,

Félix.

Füzérradvány, Károlyi-kastély

Pest, Károlyi-palota

Míg korai stílusát a romantika jellemezte, keleti elemekkel tűzdelt román részletekkel, később az olasz reneszánsz stílus újjáteremtésének gondolata foglalkoztatta és neoreneszánsz stílusban tervezte épületeit. Rendkívül termékeny korszaka következett, bérházak, paloták, villák, kastélyok, templomok épültek tervei nyomán, a legtöbbjének kivitelezését is vezette. (Pest Nemzeti Lovarda, Festetics-palota, Pálffy-palota, Első Pesti Hazai Takarékpénztár -későbbi Ybl-palota, Gerla Wenckheim-kastély, margitszigeti főúri Margitfürdő, Albertirsa Szapáry-sírkápolna, Kecskemét Evangélikus templom, Bakáts téri katolikus templom, stb.)

Margit-szigeti Margit-fürdő (elpusztult)

Lovasberény, Cziráky-kastély

Sárbogárd, Nagyhörsök kastély

Ybl Miklós volt az építész a 15. századi eredetű lovasberényi Cziráky-kastély újabb bővítéseinek, az udvari szárnyak és sarokpavilonok 1850 körül épültek. A nagyhörsöki kastély terveit 1852-ben készítette el Zichy (Paulai) Ferenc megbízásából, az építkezés 1855-re fejeződött be. Az épületet az egykori tulajdonos feleségéről, Kornis Annáról Anna-várnak is nevezik. Ybl korai, angol gótikus stílusú alkotásai közé tartozik a kastély. (1870-71-ben Gottfried Semper német építész terveket készített a kastély francia neoreneszánsz stílusú átalakítására, de az átépítésre nem került sor.) Az egykor emeletes, mozgalmas, kötetlen alaprajzú épület nagy részét mára lebontották.

Sokat foglalkoztatott, nagy hatású művész volt, akit életében is elismertek. Nagy fájdalomra volt, hogy ugyan közreműködött a Magyar Tudományos Akadémia székházának felépítésében, az Akadémia nem választotta a tagjai sorába.

1865-ben néhány hónap leforgása alatt épült fel a Bródy Sándor utca 8. alatti Képviselőház is. Ybl pedig elnyerte a Ferenc József-rend lovagkeresztjét. 1870-ben hozzáfogott a Fővámház megtervezéséhez, a kétemeletes, terebélyes neoreneszánsz palotája 1874-es elkészülte után számos negatív kritikát kapott. Ney Béla miniszteri főmérnök azonban korszakalkotónak nevezte az épületet. Főhomlokzata a Dunára néz. A méltóságteljes tömbön a részletek kidolgozottsága itáliai mintát követ. (Ma közgazdaságtudományi egyetem)

Képviselőház, Bródy Sándor utca

egykori Fővármház

Számos alkotása közül a fő műve az Andrassy úton az Operaház (Magyar Állami Operaház) neoreneszansz épülete. Podmaniczky Frigyes 1873 szeptemberében meghívásos pályázatot hirdetett meg, az Operaház megtervezésére melynek pályadíját Ybl terve nyerte el. Tervei alapján 1875 októberében indult a kivitelezés, őt hamarosan építésvezetőnek nevezték ki. 1878. december 7-én tartották meg a bokrétaünnepet, majd az Operaház 1887. szeptember 27-én a Bánk bán előadásával nyílt meg, melyen a királyi család is részt vett. A pesti Operaházat festői főhomlokzata, belső terei, s főként impozáns főlépcsőháza és páholysoros nézőterre révén a korabeli európai építészet kimagasló alkotásaként tarthatunk számon. Ez volt az első ún. Asphaleia színpaddal felszerelt állandó színház. Ybl Miklós tervezői kvalitását dicséri a színpadi kiszolgáló terek kiváló szervezése, és a műfaj látványossági igényeit kielégíteni képes, az akkori legkorszerűbb épületgépészeti rendszerek alkalmazása is.

pesti Operaház

1867-ben vette át Hild József örökét, a Budapest-lipótvárosi Szent István Bazilika építését is, melyet az északi és déli oldalfal kivételével a kupolával együtt teljesen reneszánszra formált át. 1868 januárjában észrevette, hogy a már korábban elkészült kupola megrepedt és lezáratta az épületet. Egy nagy vihar is hozzájárult, hogy egy hét múlva hatalmas robajjal összeomlott a kupola. Egy évig takarították a környéket a romoktól. Ybl átdolgozta a tervekét és eszerint folytatták a munkálatokat. (Belsejének kialakítása Ybl Miklós halála után Kauser József nevéhez fűződik.) Mindezek a monumentális épületek Budapest városképének ma is látható, meghatározó jelentőségű hangsúlyai.

Budapesti Lipótvárosi templom – Szent István Bazilika

Ezekkel szinte egy időben a budai Vár kiépítésén is fáradozott, ebben unokaöccse,

Ybl Lajos is segédkezett. A Királyi Palota krisztinavárosi szárnya, a trónterem kialakítása és a nagy udvara is Ybl Miklós műve.

1875-1882 között a budai vár Dunára néző lankáján a Várkert-bazár megvalósításán is dolgozott mely olasz, német és francia függőkeretek mintájára készült. Belépett a Közmunkatanácsba, 1882-ben megkapta a Lipót-rend lovagkeresztjét, 1885. június 21-én pedig a király a főrendiház tagjává nevezte ki.

Királyi Palota tróntermének részletei, Y.M.

Várkert-bazár

Az 1980-as években számos kastély készült kezei alatt. (Csurgó, Doboz, Kétegyháza, Lengyeltóti, Mácsa, Marcali, Ókígyós, Surány stb.) Kiemelkedik ezek közül 1880-1882-ben a Parádsasváron épült Károlyi-kastély és 1983-ban a turai Schossberger-kastély.

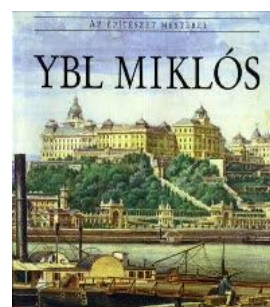
dobozai Wenckheim birtok magtára

Várpalotai Zichy-kastély

[turai Schossberger-kastély](#)

Ybl Miklós sírja Budapesten, a Kerepesi temetőben Stróbl Alajos alkotása. Szülei a székesfehérvári Csutora temetőben nyugsznak. Építészeti hagyatéka, gyönyörűen rajzolt terrajzai az Országos Levéltár Tervtárában találhatóak.

Tiszteletére alapították az 1953 óta évenként kiosztásra kerülő legrangosabb építészeti szakmai elismerést, az Ybl Miklós-díjat. 2002-ben róla nevezték el a magyar csillagászok által felfedezett 166886 jelű kisbolygót.

Forrás:

WIKIPÉDIA, Magyar Életrajzi Lexikon

Farbaky Péter: Ybl Miklós építész 1814-1891 – Hild Alapítvány 1992.

Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon

YBL MIKLÓS / Az építészet mesterei (szerk: Gerle J.-Marótczuy K.) – Holnap Kiadó 2007.

www.bme.hu/palyazat